

De ce este ACTA un acord controversat? **Și de ce ar trebui să le pese membrilor Parlamentului European?**

*Document realizat de către AccessNow.org în colaborare cu EDRI și TACD
Traducere în limba română de Asociația pentru Tehnologie și Internet - ApTI*

Ce este ACTA?

ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) este un acord multilateral care propune o serie de standarde internaționale pentru aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală. Acordul, negociat de către un număr redus de țări¹, în coordonare cu anumite segmente ale industriei, este controversat atât din punct de vedere al procesului de elaborare, cât și în ceea ce privește conținutul său.

Scopul acestei broșuri este de a prezenta succint problemele acestui Acord, precum și motivele care stau la baza opoziției largi față de această propunere.

Modalitatea în care s-a realizat negocierea Acordului îl privează de credibilitate democratică și de claritate juridică. Dacă va fi ratificat, Acordul va avea implicații majore pentru libertatea de exprimare, accesul la cultură și viața privată, va afecta comerțul internațional și va reprezenta un obstacol în calea inovării.

Diverse state membre ale Uniunii Europene încep în această perioadă procesul de ratificare a ACTA, multe dintre ele subestimând însă semnificația acestei propuneri. Autorii prezentei broșuri îi încurajează pe decidenții politici europeni să ia în considerare implicațiile ACTA atât la nivel național, în cadrul procesului de ratificare, cât și înainte de exprimarea votului final asupra ACTA la nivelul Uniunii Europene. **În absența unor garanții și clarificări suficiente din partea Comisiei Europene și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, solicităm Parlamentului European să voteze “împotriva” ACTA în cadrul viitoarei proceduri de ratificare.**

Absența credibilității democratice

- **ACTA a fost elaborat în afara forumurilor multilaterale existente**, cum ar fi Organizația Mondială pentru Proprietate Intelectuală (OMPI) și Organizația Mondială a Comerțului (OMC), organizații care au la bază principiile democrației și deschiderii și care oferă garanții procedurale clare.
- **ACTA a fost negociat în spatele ușilor închise**, excluzând majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și fără transparent democratică la nivelul ONU, UE sau la nivel național.
- **ACTA își propune să creeze o nouă instituție**, “Comisia ACTA”, fără să definească însă obligațiile sau garanțiile necesare pentru ca acest organism să funcționeze într-o manieră deschisă, transparentă și inclusivă, care să permită exercitarea unui control public asupra acțiunilor sale.²

¹ Australia, Canada, Japonia, Coreea, Mexic, Maroc, Noua Zeelandă, Singapore, Elveția, Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană,

² Capitolul V Articolul 36, ACTA

- **Comisia ACTA, ca organism neales, ci numit, va fi responsabilă pentru implementarea și interpretarea Acordului și va putea propune amendamente la Acord, după adoptarea acestuia, fără să existe însă un mecanism prin care să poată fi trasă la răspundere pentru deciziile sale³.**
- Până în momentul de față, niciuna dintre părțile care au negociat ACTA nu a oferit acces public la documentele care au stat la baza negocierilor, deși aceste documente sunt necesare pentru interpretarea multor elemente neclare din textul Acordului.⁴
- **Comisia Europeană nu a realizat niciun studiu de impact cu privire strict la ACTA, ci a reutilizat studii realizate pentru Directivele privind aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală (I și II). Nu a fost realizat niciun studiu cu privire la impactul ACTA asupra drepturilor fundamentale, în special în legătură cu state terțe, care adesea nu oferă garanții referitoare la protecția vieții private, libertății de exprimare și statul de drept, similare celor din UE.**

Amenințări la adresa libertății de exprimare și accesului la cultură

- **Interesele deținătorilor de drepturi de proprietate intelectuală sunt puse mai presus de libertatea de exprimare, viața privată și alte drepturi fundamentale.⁵**
- **ACTA va lăsa reglementarea libertății de exprimare în mâinile companiilor private, întrucât impune obligații referitoare la monitorizarea conținutului online de către terțe părți, cum ar fi intermediarii Internet, care nu sunt însă în măsură să reglementeze formele de exprimare în mediul online.⁶**
- **ACTA poate împiedica utilizarea patrimoniului cultural al societății, întrucât sporește sancțiunile și riscurile de natură penală pentru utilizarea operelor ai căror proprietari sau deținători de drepturi de autor sunt dificil sau imposibil de identificat sau localizat (așa numitele opere orfane).**
- **Prevederile din versiunea finală a Acordului, al căror înțeles nu va fi clarificat înainte de ratificarea ACTA, sunt vagi și riscă să fie interpretate în moduri care ar putea permite incriminarea unui număr mare de cetățeni, pentru delict triviale.⁷**

Pericole pentru viața privată

- **ACTA îi forțează pe furnizorii de Internet să desfășoare activități de supraveghere la nivelul rețelelor proprii și să pună la dispoziția deținătorilor**

³ Articolul 36.2, ACTA

⁴ În Statele Unite ale Americii, organizațiile Electric Frontier Foundation (EFF) și Knowledge Ecology International (KEI) li s-a refuzat accesul la documente. La patru luni de la transmiterea, către Parlamentul European, a solicitării de acces la documentele pe care le deține, EDRi încă nu a primit un răspuns adecvat.

⁵ Acest lucru reiese, spre exemplu, din nota 13 din ACTA, unde măsurile de protecție față de răspunderea intermediarilor Internet (măsuri care i-ar determina pe intermediari să nu se amestece în traficul de date privat al tuturor cetățenilor) sunt premise doar în cazurile în care interesele limitate ale deținătorilor de drepturi de proprietate intelectuală sunt protejate.

⁶ Articolul 27.2 și Articolul 8.1 ACTA

⁷ Caracterul vag al prevederilor ACTA permite statelor să introducă așa-numita “regulă a celor trei pași” sau alte măsuri neproporționale de aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală, prin deconectarea utilizatorilor de la Internet în cazul în care aceștia continuă să descarce material protejate prin drepturi de autor; și chestiunea “scării comerciale”, care include “avantaj economic sau comercial direct sau indirect”.

drepturilor de proprietate intelectuală datele personale ale presupușilor făptuitori. Întrucât unii avocați și presupuși deținători de drepturi de autor din Europa folosesc deja tactici coercitive pentru a profita de utilizatorii nevinovați, impunându-le plata unor sume mari de bani ca "despăgubiri" pentru soluționarea disputelor și în vederea evitării unor acțiuni în instanță, UE ar trebui să încerce să interzică această politică, nu să o exporte.⁸

- **Extinderea răspunderii intermediarilor îi va determina pe furnizorii de Internet să desfășoare activități de supraveghere la nivelul rețelelor proprii și să implementeze mecanisme intruzive de identificare a presupușilor infractori,** cum ar fi monitorizarea la scară largă a comunicațiilor prin utilizarea procedurii de "deep packet inspection", permițând astfel încălcarea gravă a vieții private a utilizatorilor.

Obstacole în calea inovării

- **ACTA poate avea un efect negativ asupra inovării.** Având în vedere faptul că inovarea, spre exemplu dezvoltarea de software, apare adesea în "zone gri" din punct de vedere juridic, ACTA va avea efectul de a inhiba noi inițiative în domeniul digital și în alte domenii industriale, potențialii inovatori temându-se de sancțiunile financiare și măsurile penale care ar putea fi aplicate în cazul unor încălcări neintenționate ale drepturilor de proprietate intelectuală.⁹
- **Aplicarea unor amenzi mai drastice poate genera constrângeri pentru noii antreprenori,** care nu își pot permite costurile unor proceduri de soluționare a litigiilor.
- **ACTA poate încuraja un comportament anti-concurențial.** Întrucât intermediarilor Internet le sunt impuse responsabilități de supraveghere, companiile Internet mai mici nu vor avea capacitatea de a implementa aceste cerințe de supraveghere, iar acest lucru va reprezenta un avantaj semnificativ pentru concurenții mai mari.

Efecte negative asupra comerțului

- Chiar dacă UE va considera că ACTA este un tratat obligatoriu din punct de vedere legal, Statele Unite ale Americii au specificat deja că, din punctul lor de vedere, ACTA reprezintă o "înțelegere" care nu are forță juridică. Această interpretare poate genera confuzii cu privire la statutul juridic al ACTA, **oferind în același timp mai multă flexibilitate SUA și, implicit, un avantaj concurențial față de UE.**
- **Prevederile ACTA care afectează viața privată și libertatea de exprimare vor fi mult mai periculoase în țările în care nu există legislație privind drepturile fundamentale.**

⁸ Două exemple elocvente sunt <http://bit.ly/g9IU5> și <http://bit.ly/9aHDEn>

⁹ Secțiunea 4: Infracțiuni, ACTA

- **ACTA poate crea bariere în calea comerțului internațional.** China deja demonstrează cum acordurile informale și lipsite de bază legală cu furnizorii de Internet pot fi folosite cu ușurință ca bariere netarifare în calea comerțului.

Absența siguranței juridice

- **Formulările folosite în ACTA sunt vagi**, iar acest lucru creează dificultăți în ceea ce privește interpretarea juridică a unor termeni esențiali¹⁰.
- Întrucât introduce standarde de implementare mai ridicate decât cele existente în prezent (de exemplu în Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală – TRIPS) și conține doar mențiuni vagi și inaplicabile cu privire la garanții, **ACTA este un document care nu se aliniază la standardele legale internaționale în vigoare.**¹¹
- **ACTA nu respectă standardele europene privind protecția și promovarea universalității, integrității și deschiderii Internetului**, așa cum acestea au fost afirmate de către Consiliul Europei, potrivit căruia “statele au responsabilitatea de a se asigura, în conformitate cu standardele recunoscute în normele de drept internațional privitoare la drepturile omului și cu principiile dreptului internațional, că acțiunile lor nu au un impact transfrontalier negativ asupra accesului la Internet și utilizării Internetului.”¹²

Concluzie

ACTA riscă să aibă implicații grave generate de faptul că nu reușește să stabilească un echilibru între protecția drepturilor de proprietate intelectuală și apărarea drepturilor fundamentale ale societății, ca întreg, cum ar fi libertatea de exprimare, liberul acces la informație și cultură și viața privată.

Parlamentul European a subliniat deja, în cadrul unui studiu asupra Acordului, aspectele problematice ale acestuia, inclusiv cele de natură juridică, menționând că este **“dificil de stabilit care sunt avantajele semnificative pe care ACTA le oferă cetățenilor UE în plus față de cadrul internațional existent.”**

În studiu se arată că **“acceptarea necondiționată a Acordului ar reprezenta un răspuns inadecvat din partea Parlamentului European, având în vedere problemele care au fost identificate în legătură cu versiunea actuală a ACTA”**.¹³

Îi încurajăm pe decidenții politici europeni să ia în considerare în mod exhaustiv implicațiile ACTA.

În absența unor clarificări și garanții satisfăcătoare din partea Comisiei Europene și Curții Europene de Justiție, solicităm Parlamentului European să voteze “împotriva” ACTA.

¹⁰ Articolul 23.1: “scara comercială” ar putea implica proceduri penale în scopul unor avantaje economice indirecte și, de asemenea, ar putea obliga monitorizarea adreselelor IP în scopul verificării nivelului la care se desfășoară activitățile de încălcare a dreptului de autor; Articolul 27.1: nu sunt definite sintagmele “mediu digital” și “remedii expeditive”; Articolul 27.2: nu este definită sintagma “rețele digitale”

¹¹ În limbajul ACTA, “scara comercială” este explicitată în termeni mai largi și mai vagi decât în acorduri anterioare, precum TRIPS, lăsând astfel loc de interpretare și împiedicând stabilirea unei modalități proporționale de aplicare. (Articolul 23.1)

¹² Recomandarea CM/Rec(2011)8 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind protecția și promovarea universalității, integrității și deschiderii Internetului, adoptată la 21 septembrie 2011 <http://bit.ly/rewDvf>

¹³ <http://bit.ly/qwYwF4>